

АНИТА В. ЈАНКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

АНАЛИЗА КОХЕЗИВНИХ СРЕДСТАВА У КРАТКОМ ТЕКСТУ НА ПРИМЕРУ ДРАМЕ „ВИСКИ. БЕЗ ВОДЕ. БЕЗ ЛЕДА.“ ТОМА ХАРТА

САЖЕТАК. Појам текста има динамичну природу и вишеструке дефиниције које покушавају да укључе све аспекте његове лингвистичке реализације. Заједнички елеменат свих дефиниција текста је његова кохезивност, тј. повезаност у целину. Кохезија се односи на оне карактеристике површинске структуре текста које спајају његове делове и као таква, она је семантичка категорија, али и синтагматска релација.

Циљ овог рада је да представи модел анализе кохезивних средстава који су први установили аутори Халидеј и Хасан. Анализа се ради на тексту драме Тома Харта. Текст се посматра као драмски дијалог намењен за говор на сцени па су из анализе искључене дидаскалије као паралингвистичке појаве.

Модел анализе обухвата идентификацију и обележавање исказа у тексту, а затим идентификацију кохезивних елемената и категоризацију кохезивних веза у сваком исказу. Категоризација кохезивних веза се допуњује одређивањем правца везе и физичке удаљености елемената у тексту.

Анализа корпуса је показала да је кохезија у тексту средње густине, анафоричног правца и најчешће реализована кроз елипсу. Ово је у складу са хипотезом да тип текста условљава кохезивне механизме, јер је кратка анафорична елипса карактеристична за дијалоге. Такође, од-

¹ anita.jankovic@pr.ac.rs

Рад је примљен 2. новембра 2017, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 6. децембра 2017.

суство паралелизма је врло индикативно јер је он карактеристичан за поезију и политички дискурс.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: текст, кохезија, кохезивна средства, елипса, драмски дијалог.

Сијурно ѿи се чиним врло чудном ван конѿексѿа.²

Ани Дифранко

УВОД

У лингвистици текста, кохезија је битан истраживачки феномен којим су међу првима почели да се баве Халидеј и Хасан пре 40-ак година. Они су поставили проблем кохезије као један од аспеката текстуре текста; она је сачињена од веза између делова текста – параграфа, реченица и речи – али не одређује садржај текста, већ даје смисао том празном простору између његових делова (Halliday & Hasan, 1976). Кроз преглед доступне литературе, рад ће прво представити различите дефиниције текста, а затим и шта га чини кохезивним. Такође, феномен кратког текста најављен у наслову ће бити обрађен кроз питање како се постиже кохезија у краткој форми на примеру драме Тома Харта (Hart, 2012) која је написана у свега 113 речи. Аутор ће користити модел анализе драмског дијалога који су поставили Халидеј и Хасан (Halliday & Hasan, 1976, стр. 348). Циљ анализе је мапирање кохезивних механизма у драмском дијалогу под претпоставком да тип и жанр текста могу да одреде врсту и густину његове кохезије.

ТЕКСТ, ТЕКСТУРА

Приликом дефинисања појма *ѿексѿ* и одређивања његових граница у литератури се често наводи пример апсурда који почиње питањем „Да ли је књига састављена од насумичних речи које је компјутер изабрао заправо текст?“ Овај скуп речи има облик књиге и може да се чита (бар теоретски) што је аргумент у прилог његове карактеризације као текст. Међутим, овај облик не називамо текстом. С друге стране, две речи, на пример „Добро јутро“

² Енгл. “Taken out of context, I must seem so strange.” Fire door – Ani DiFranco.

у СМС преписци између две особе, сматрамо текстом. Текстуална лингвистика узима текст као основни предмет свог изучавања за чију дефиницију је морала да направи искорак у простор ван језика јер се показало да се текст тек мањим делом потврђује кроз себе самог, а да је отворен према ситуацијском, односно комуникацијском контексту (Couto & Minel, 2009).

Бејлин и Графштајн дефинишу текст као скуп писаног језика који садржи једну или више речи, синтагми или реченица које служе да пренесу информацију (Bailin & Grafstein, 2016). Ова једнодимензионална дефиниција допуњена је објашњењем да је писани језик било који визуелно разумљив језички код (алфавет, идеограм, хијероглиф и сл.). Халидеј и Хасан текстом називају семантичку јединицу, дакле јединицу значења, а не форме (Halliday & Hasan, 1976). По њима, текст се не састоји од реченица, већ је реализован кроз реченице, кодиран је у њима. Оваква дефиниција открива њихову теорију о другачијој природи структуре и јединства текста од оне коју налазимо у реченицама и клаузама.

Зринка Гловацки Бернарди (Glovacki Bernardi, 1990) своју дефиницију текста своди на кохерентан след коначног броја реченица, а Гај Кук (Cook, 1990) се слаже са овом дефиницијом, али користи другачију формулацију – лингвистичке форме у језичком низу. Мразовић (2009) додаје да текст има одређену намеру и друштвено-комуникативну функцију и зависи од граматичког система одређеног језика. Коначно, Валгина (наведено у Rapasenko, 2013, стр. 39) сматра текст динамичким феноменом који је производ говорне активности; додаје да се текст одликује повезанošћу и циљношћу на сва три плана – информативном, структуралном и комуникативном.

Иако са одређеном дозом сигурности знамо шта је текст и које су му границе, постоје објективни аспекти који су карактеристични за текст, а које не налазимо у не-тексту. Богранд и Дреслер су представили седам аспеката који једну лингвистичку манифестацију чине текстом: кохезија, кохеренција, намерност, прихватљивост, информативност, ситуативност и интертекстуалност (Beaugrande & Dressler, 1981). Слично Валгини, Алонсо (Alonso, 1991) сматра да међуповезаност ових аспеката открива да је текст истовремено јединица комуникације и процес у коме су саставни елементи у сталном превирању. Теорија читљивости (енгл. *Readability*) доприноси овој расправи аспектима који утичу на разумевање текста, а то су: а) повезаност информација – спо-

собност читаоца да повеже информације на нивоу исказа и дискурса, δ) двозначност – могућност вишезначности речи, исказа или дискурса, в) претходно знање читаоца – знање читаоца о значењу речи и другим релевантним информацијама потребних за тумачење и разумевање текста (Bailin & Grafstein, 2016).

По Хасановој (наведено у Taboada, 2004, стр. 14), текстура, с друге стране, је технички термин који означава лексичко-граматичке механизме који држе текст обједињеним и разграничавају га од не-текста или некомплетног текста. Ови механизми такође праве разлику међу жанровима и типовима текста. Текстура се ствара на три начина: кохезијом, тематском структуром и макроструктуром (Halliday & Hasan, 1976). Ми ћемо се у овом раду бавити искључиво кохезијом.

КОХЕЗИЈА

Кохезија се најпре препознаје у односима међу исказима унутар једног текста; то су везе међу елементима текста, граматичке или лексичке везе које уједињују исказе у текст. Кохезивне везе чине ову лингвистичку манифестацију текстом, али уједно указују и на његове границе. При објашњавању кохезије Богранд и Дреслер (Beaugrande & Dressler, 1981) сматрају да је најбоље узети синтаксу која на нивоу текста користи бројна средства за организацију.

Грејџ (наведено у Couto & Minel, 2009, стр. 92), који је наставио рад Халидеја и Хасанове, дефинише кохезију као механизме доступне на површини текста који показују какве везе обједињују реченице и клаузе. Енквист (наведено у Tangkiengsirisin, 2010, стр. 2) сматра да кохезију чине „видљиве везе на површини текста које јачају његов семантички интегритет“. Кохезивне везе могу се поделити у пет категорија: 1) деиксе, 2) супституција, 3) елипса, 4) лексичка средства и 5) конектори (Halliday & Hasan, 1976). Табоада (2004) је допунила ову поделу раздвајањем структуралне од неструктуралне кохезије (Табела 1).

Деиксе (енгл. *reference*) су лингвистичка средства којима говорници указују на себе и околину. Та лингвистичка средства у енглеском језику су граматичке речи попут заменица, али и лексичке јединице попут придева у поредбеној форми. Халидеј и Хасан (Halliday & Hasan, 1976) деле деиксе у три групе: 1) личне (у енглеском језику то су личне и присвојне заменице и присвојни

НЕСТРУКТУРАЛНА КОХЕЗИЈА		
	КОМПОНЕНЦИЈАЛНЕ ВЕЗЕ	ОРГАНСКЕ ВЕЗЕ
ГРАМАТИЧКЕ ВЕЗЕ	ДЕИКСЕ СУПСТИТУЦИЈА ЕЛИПСА	КОНЕКТОРИ
ЛЕКСИЧКЕ ВЕЗЕ	ЛЕКСИЧКА СРЕДСТВА КОХЕЗИЈЕ (СИНОНИМИ, МЕРОНИМИ, АНТОНИМИ, ПОНАВЉАЊЕ И ДР.)	МОДАЛНЕ РЕЧИ И УЗВИЦИ (НА ПРИМЕР: ХМ, ОХ, АХА И СЛИЧНО)
СТРУКТУРАЛНА КОХЕЗИЈА		
ПАРАЛЕЛИЗАМ РАЗВОЈ ТЕМА-РЕМА ОРГАНИЗАЦИЈА СЛЕДА ДАТО-НОВО		

ТАБЕЛА 1: КОХЕЗИВНА СРЕДСТВА (ТАВОАДА, 2004, СТР. 22). COHESIVE DEVICES (ТАВОАДА, 2004, Р. 22).

придеви, попут *I, my, mine*), 2) показне (показне заменице и одређени члан у енглеском језику, на пример *this, that, the*) и 3) поредбене (придеви и прилози који изражавају сличности и разлике попут *same, identical, similar, similarly, identically* као и компаратив специфичних придева и прилога, на пример *better, more, prettier*).

Супституција је врло блиска претходној категорији, али се разликује по врсти везе коју успоставља. Наиме, супституција је формална веза, а не семантичка; облик који се користи као замена мора да има исту структуру, као и оригинални елемент. Халидеј и Хасан (Halliday & Hasan, 1976) разликују три врсте супституције зависно од граматичке форме која се замењује: именичка, глаголска и клаузална. Неодређена енглеска заменица *one* и њен облик множине је најчешћи облик који се користи у именичкој супституцији (Пример 1). Код глаголске супституције, употребљавају се помоћни глаголи (*be, do, have*) у комбинацији са *so* или *the same* (Пример 2). Коначно, клаузална супституција најчешће се реализује кроз употребу речи *so* или *not* (Пример 3).

- 1) *My axe is blunt. I must get a sharper one.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 89)
- 2) *He told me to leave, I was only glad to do so.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 116)

3) *Has everyone gone home? I hope not.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 133)

Следећа категорија у овој подели је елипса (енгл. *ellipsis*) и дефинисана је као супституција нултим елементом (енгл. *substitution by zero*) (Halliday & Hasan, 1976). Лингвистички облик који се изоставља се подразумева из контекста. Елипса ствара формално јаку везу међу елементима текста; када читалац наиђе на елиптичну структуру, приморан је да се врати на претходно речено како би правилно протумачио исказ. Као и код супституције, овде се такође разликују три типа: именичка, главна реч (енгл. *head*) се изоставља у елиптичној форми (Пример 4); глаголска, главни глагол у предикатској синтагми се изоставља (Пример 5) и коначно клаузална (Пример 6).

4) *Did you win the first prize? No, I only got the third.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 153)5) *Have you been swimming? Yes, I have.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 89)6) *How much does it cost? Five pounds.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 210)

Поред начина постизања кохезије у тексту, ове три категорије се разликују и у другим аспектима. Пре свега, употреба деикса може се протезати кроз цео текст, дакле, даљина између два елемента није битна; на супрот томе, супституција и елипса често се односе на елементе у контактаној позицији (Paltridge, 2006). Такође, употреба деикса је узајамно референцирање, тј. оба елемента у вези односе се на исту ствар, значе исто (Пример 7). За разлику од тога, други елемент код супституције (Пример 8) и елипсе (Пример 9) је увек мало другачији. Палтриџ наводи Халидеја који каже да ако аутор жели да се позове на исту ствар, исти елемент, употребиће деиксе; ако пак жели да се позове на нешто другачије, употребиће супституцију или елипсу (Paltridge, 2006).

7) *I have a new girlfriend. Who is she?* (пример аутора)8) *Do you recognize her? No, why should I?* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 348)9) *Which hat will you wear? This is the best I have.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 149)

Лексичка кохезија постиже се понављањем лексичких елемената у тексту, дакле оних који носе значење, или њиховом заменом која је делимичан или потпуни синоним. Ова врста везе дели се на понављање (енгл. *reiteration*) и слагање (енгл. *collocation*).

tion); понављање (Пример 10) се врши уз помоћ синонима, антонима, меронима и хипонима или хиперонима, а слагање (Пример 11) уз помоћ „асоцијативних веза лексичких елемената који се често јављају заједно“ (Halliday & Hasan, 1976, стр. 284). Лексичке кохезивне везе нису фиксне, већ зависе од текста; свака именица, глагол или придев може имати кохезивну функцију. Штавише, слагање као кохезивна веза је „врло суптилно и неухватљиво“ (Халидеј & Хасан, 1976, стр. 288).

10) *I've been to see my great-aunt. The poor old girl is getting very forgetful these days.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 276)

11) *Why does this little boy wriggle all the time? Girls don't wriggle.* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 285)³

Ту су затим конектори (енгл. *conjunction*) који везују елементе текста семантички, што значи да разумевање првог елемента утиче на тумачење другог елемента у вези. Разни лингвистички облици могу да тумаче улогу везивног механизма, али то су најчешће: везници, прилошке одредбе и предлошке фразе (Taboada, 2004). Конектори могу бити координирани (Пример 12) и субординирани (Пример 13), зависно од односа који изражавају деле се на: адитивне (*and*), супротне (*however*), узрочне (*in case*) и временске (*before*).

12) *Her brother is smart and good looking. However, he is not interested in girls.*

13) *In case it rains, please close the windows before you go home.*⁴

Конечно, сврсисходно је овде додати и Хојев модел лексичког понављања који представља још један механизам за постизање кохезије текста (Ноеу, 1991). Његов модел је аналитичан и свеобухватан у мапирању функције лексичког понављања у тексту (Adorján, 2013). Хојева таксономија обухвата: једноставно лексичко понављање када се лексички елеменат понавља у тексту без промене или са очекиваним променама у оквиру граматичке парадигме (Пример 14) и комплексно лексичко понављање када

³ „Две именице у овом примеру очигледно нису синоними; штавише, представљају међусобно искључиве категорије. Међутим, њихова повезаност као речи супротног значења доприноси кохезији. Дакле, кохезија се може наћи у било ком лексичком пару чији се елементи налазе у препознатљивом лексичко-семантичком односу“ (Halliday & Hasan, 1976, стр. 285) – превод аутора.

⁴ Примери аутора.

два елемента у тексту (у потпуности или делимично) деле форму, али не и граматичку функцију (Пример 15).

14) *Bears are usually more predictable than people. This simple fact helped us in our encounter with the brown bear.*

15) *A drug used for sedating elephants leaked on the black market. Reports indicate that users exhibited extremely violent behavior.*⁵

Структурална кохезија постиже се уз помоћ: а) паралелизма – понављање исте синтаксичке структуре са измењеним али блиским семантичким садржајем (Пример 16) и б) развоја тема – рема односно организације следа датано – тема (датано) је информација коју говорник користи да уведе или прошири предмет разговора, а рема (ново) је нова информација коју говорник преноси (Пример 17); овај след (тематска прогресија) може да буде сталан (скуп исказа дели једну тему), линеаран (рема једног исказа постаје тема следећег) или изведен (све теме у тексту се повезују хипертемом).

16) *Ben has many hobbies, he swims, paint, plays basketball, and writes poetry.* (пример аутора)

17) *John's aunt (T) left him this duck press (R).* (Halliday & Hasan, 1976, стр. 325)

МОДЕЛ АНАЛИЗЕ

Модел анализе који се користи у овом раду поставили су Халидеј и Хасан (Halliday & Hasan, 1976) и заснива се, пре свега, на типу кохезивног механизма. Поред тога што показују везу, ови механизми показују и правац. Па тако, однос везе је увек једносмеран, а однос правца може бити анафоричан или катафоричан. Анафора указује на претходно поменути израз који се зове антецедент, док катафора упућује на израз употребљен касније у тексту (консеквент) (Beaugrande & Dressler, 1981). Вредно је помена да је анафорични правац најфреквентнији јер је природно да се везујемо за нешто што је већ поменуто или прошло (Bailin & Grafstein, 2016).

Други аспект анализе кохезије је физичка удаљеност везаних елемената у тексту. Ако су елементи у контактної позицији, тј. у

⁵ Примери аутора.

консекутивним исказима, веза је кратка и јака. Катафоричне везе, иако врло ретке, увек су кратке. Средња дужина везе јавља се ако се елементи налазе у реченицама које су раздвојене одређеним бројем посредних реченица (енгл. *mediated*, реченице које раздвајају два везана елемента али чине релевантну средину за успостављање везе). Коначно, формално најслабија веза је дистантна јер су елементи раздвојени једном или више непосредних реченица (енгл. *non-mediated*, реченице које раздвајају два везана елемента и не доприносе њиховој кохезивној вези) (Halliday & Hasan, 1976, стр. 339).

Халидејев модел анализе драмског дијалога предвиђа два приступа: 1) текст који се чита и 2) текст који се говори (Halliday & Hasan, 1976). У овој анализи, дијалог посматрамо као текст предвиђен да се говори па су дидаскалије изузете и сматрају се ванјезичким појавама. Кораци анализе су следећи: 1) идентификација исказа, 2) одређивање кохезивних елемената, 3) одређивање броја кохезивних механизма у сваком исказу, 4) дефинисање типа везе на основу већ поменуте категоризације, 5) одређивање антецедента или консеквента, 6) одређивање удаљености између два елемента. Дакле, сваки идентификовани исказ у тексту ће бити обележен редним бројем, а затим ћемо издвојити кохезивне елементе и одредити којој категорији кохезивних механизма припадају на основу предложеног модела. Коначно, одређивањем антецедента стичемо увид у јачину кохезивне везе на основу броја реченица које раздвајају кохезивни елемент од антецедента.

АНАЛИЗА ТЕКСТА

За потребе овог рада, анализа кохезије се ради на драми Тома Харта „Виски. Без воде. Без леда.“ (енгл. *Whiskey. No Water. No Ice.*) у оригиналу (Прилог 1). Иако је примена придева „кратак“ на текст врло дискутабилна, ову драму која има само 113 речи посматрамо као кратак текст, пре свега у односу на опште карактеристике жанра. Други аргумент за овакву карактеризацију текста налазимо у чињеници да је написан у оквиру конкурса за кратку драму (енгл. *100 word play*), у организацији Краљевског позоришта у Лондону 2012. године.

Драма има три лица: Фредерик, Вилијам и бармен у три говорне ситуације. Међутим драмски дијалог увек се одвија између

два лица, док је треће одсутно или немо. У првој ситуацији (Прилог 1, искази од 1 до 13), Фредерик и Вилијам седе за шанком у бару и разговарају о смислу живота; бармен не учествује у дијалогу, већ се само подразумева као присутан кроз дидаскалије које су чак дате у пасивном облику (*Drinks are poured.*). У другој говорној ситуацији (Прилог 1, искази од 14 до 18), Фредерик излази са сцене, а дијалог се одвија између Вилијама и бармена. Коначно, у трећој говорној ситуацији (Прилог 1, исказ 19) Фредерик се враћа и својим исказом се обраћа Вилијаму.

РЕДНИ БРОЈ	БРОЈ ВЕЗА	КОХЕЗИВНИ ЕЛЕМЕНТ (ПРЕТПОСТАВЉАЉУЋИ)	ТИП ВЕЗЕ	ДАЉИНА	АНТЕЦЕДЕНТ (ПРЕТПОСТАВЉЕНИ)
1	0	-	-	-	-
2	1	What?	ЕГЛ	0	It's all just a bit pointless...
3	1	Life.	ЕКП	0	What?
4	1	that	ДЗ	М-2	It's all just a bit pointless...
5	1	I guess...	ЕКО	0	that
6	1	Though,	КК	0	I guess...
7	1	this	ДЗ	М-5	It's all just a bit pointless...
8	1	cope	ЛП	0	cope
9	1	more	ДПП	0	drink
10	0	-	-	-	-
11	2	Two	ЕИБ	0	Bartender!
		more	ДПБ		
12	1	Same time tomorrow?	ЕГЛ	М-1	Frederick downs his whiskey and exits.
13	1	Yep!	ЕКО	0	Same time tomorrow?
14	1	Though	КК	Н-6	How do you cope knowing this?
15	2	Really though	ЛП	0	Really though
		you don't	ЕГЛ	0	how do you cope
16	1	Another!	ЕИД	Н-5	Bartender!

Табела 2: ПРЕГЛЕД КОХЕЗИВНИХ ВЕЗА У АНАЛИЗИРАНОМ ТЕКСТУ^а. OVERVIEW OF THE COHESIVE LINKS IN THE CORPUS.

17	1	this	ДЗ	0	Another!
18	1	Helps pay your wages.	ЕИД	0	this
19	0	-	-	-	-

Табела 2: ПРЕГЛЕД КОХЕЗИВНИХ ВЕЗА У АНАЛИЗИРАНОМ ТЕКСТУ^а. OVERVIEW OF THE COHESIVE LINKS IN THE CORPUS.

^а Преглед шеме кодирања је дат у Прилогу 2.

Из табеларног прегледа кохезивних веза у анализираном тексту (Табела 2) види се да је елипса најчешћа кохезивна веза која се уједно сматра и формално најчвршћом везом у тексту – када читалац наиђе на елиптичну структуру, приморан је да се врати на претходно речено како би правилно протумачио исказ. Елипса је такође карактеристична за кратке форме и дијалоге (Mann, 2002; Poulimenou et al., 2014; Taboada, 2004). Сем тога, анализа је показала да су све везе анафоричне јер указују на претходно исказан садржај, а видели смо да Бејлин и Графштајн (Bailin & Grafstein, 2016) сматрају да је анафоричан правац најфреквентнији јер је природно да се везујемо за нешто што је већ поменуто.

Идентификована је клаузална елипса са изостављеним свим елементима у функцији питања или да/не одговора (ЕКО). У наведеним примерима кроз одговор *Yep* подразумева се клауза *We'll meet same time tomorrow.*; као и код питања *What?* подразумевамо клаузу *What is pointless?* Присуство клаузалне елипсе у консекутивним исказима ствара јаку кохезивну везу.

Frederick: Same time tomorrow? William: Yep.

Frederick: It's all just a bit pointless really, isn't it? William: What?

У подједнакој мери јавља се именичка и глаголска елипса. Код именичке елипсе (ЕИД, ЕИБ), деикса или број имају функцију главне речи у фрази. У првом примеру, деикса у форми прилога претпоставља именску фразу *Another drink!*, где је изостављена главна реч (енгл. head). Исту ситуацију налазимо и у другом примеру *Two more (drinks)!*

Bartender: Really though, how do you cope? William: Really though... you don't. Another!

William: You don't "cope"... You just drink more. Bartender! Two more!

Глаголска елипса (ЕГЛ) изоставља лексички део глаголске фразе и ослања се само на помоћни глагол *You don't (cope).*

Bartender: Really though, how do you cope? William: Really though... you don't.

Референцирање, односно употреба деикса је на другом месту по учесталости у тексту (пет примера). Граматички облици који служе као везивни механизми су показне заменице (ДЗ) у именичкој функцији. У примеру доле, *this* врши функцију субјекта и односи се на именицу *drinks* као и поредбени прилог у функцији броја (ДПБ) *Two more!* и прилога (ДПП) *You just drink more.*

William: Really though... you don't. Another! Bartender: (while pouring) Does this help?

William: You don't "cope"... You just drink more. (ДПП) Bartender! Two more! (ДПБ)

Употреба конектора (КК) је релативно сиромашна, идентификовано је само два примера употребе и то конфронтативног конектора (*though*). Нађен је и подједнако мали број примера лексичких кохезивних елемената и то лексичко понављање (ЛП) са различитом функцијом – питања и одговора, глаголи *cope* и *help*. Као и једноставно лексичко понављање на примеру прилошке фразе *Really though*. Анализа текста не бележи ни један пример супституције.

William: Only just figured that out? Frederick: I guess... Though, I always suspected...

Frederick: How do you cope knowing this? William: You don't "cope"...

Bartender: (while pouring) Does this help? William: (downs drink) Helps pay your wages.

Bartender: Really though, how do you cope? William: Really though... you don't. Another!

Даљина везаних елемената је различита. Иако је најчешће присутна непосредна веза између два исказа (12 од 19 исказа), аутор повезује исказе и на ширем плану, тако смо препознали и раздальину до 5 (М) посредних (у тексту, повезаност исказа број 7 са исказом број 1 употребом деикса) и 6 (Н) непосредних исказа (у тексту, повезаност исказа број 14 са исказом број 7 употребом конектора). Ово раздвајање је условљено говорним ситуацијама.

Што се тиче структуралне кохезије, она је постигнута организацијом тематске прогресије која је у овом тексту линеарна што

је карактеристично за дијалоге и наративне текстове (Табоада, 2004). Анализа текста није издвојила примере паралелизма.

ЗАКЉУЧАК

Овај рад је кроз преглед доступне литературе представио различите дефиниције текста, а затим шта га чини кохезивним. Анализа је урађена на примеру драме Тома Харта (Hart, 2012) која је написана у свега 113 речи у оквиру конкурса за кратку драму у организацији Краљевског позоришта у Лондону 2012; коришћен је модел анализе драмског дијалога који су поставили Халидеј и Хасан (Halliday & Hasan, 1976, стр. 348). Дијалог је посматран као текст који се говори, па су дидаскалије искључене из анализе као ванјезичке појаве.

Циљ анализе је био мапирање кохезивних веза у тексту и преглед кохезивних елемената. Под претпоставком да одређени тип текста показује тенденцију према одређеном типу кохезивних веза (Halliday & Hasan, 1976), резултати ове анализе су показали да је најчешћи кохезивни механизам елипса анафоричног правца кратке удаљености, тј. између два суседна исказа и то у 47 посто текста. У подједнаком односу су три врсте елипсе: именичка, глаголска и клаузална; док је најфреквентнији тип глаголске елипсе изостављање лексичког дела предиката. Ово је очекивани резултат јер је елипса анафоричног правца карактеристична за дијалоге (Taboada, 2004), а посматрани текст је драмски дијалог.

Друго место по учесталости деле примери употребе деикса, конектора и лексичког понављања. Нису забележени примери употребе паралелизама који су пак карактеристични за поезију и политички дискурс. Такође, нису нађени примери супституције у тексту. С обзиром на просечну дужину исказа (пет речи по исказу), кохезија овог текста је средње густине (Halliday & Hasan, 1976), 14 од 19 исказа носи по један кохезивни елемент, два исказа носе по два елемента, а два исказа су без кохезивних веза. Препоручује се да будућа анализа кохезије обухвати и дидаскалије јер оне у великој мери доприносе разумевању и перцепцији текста код читалаца. Такође, анализа кохеренције драмског дијалога може бити од значаја за језичко истраживање овог драмског текста.

- ЛИТЕРАТУРА Мразовић, П. (2009). *Грамађика српској језика за сјранце*. Београд: Књижара Зорана Стојановића.
- Adorján, M. (2013). Explorations in Lexical Repetition Analysis: The Outcomes of Manual vs. Computer Automated Research Methods. *WoPaLP*, 7(1), 1–28.
- Alonso, P. (1991). The Literary Text Type: Notes on a Method of Analysis Based on Text Linguistic and a Practical Application to Katherine Mansfield's "The Garden Party". *Atlantis*, 13(1/2), 65–92.
- Bailin, A. & Grafstein, A. (2016). *Readability: text and context*. New York: Palgrave MacMillan.
- Beaugrande, R. D. & Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistics*. London: Longman Paperback.
- Cook, G. (1990). *Discourse*. Oxford: OUP
- Couto, J., & Minel, J. L. (2009). Text Linguistics and Navigation: Questions about Text. *Belgian journal of linguistics*, 23(1), 91–102.
- Glovacki-Bernardi, Z. (1990). *O tekstu*. Zagreb: Školska knjiga.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman Group.
- Hart, T. (2012). *Whiskey. No Water. No Ice*. Royal Court Theater: 100 Word Plays. Доступно на: <http://100wordplays.com/post/21568877320/whiskey-no-water-no-ice>
- Hoey, M. (1991). *Patterns of Lexis in Text*. Oxford: Oxford University Press.
- Mann, B. (2002). *What is dialogue coherence?* Dialogue Macrogame Theory [website]. University of California. Доступно на: <http://www-rcf.usc.edu/~billmann/dialogue>
- Paltridge, B. (2006). *Discourse Analysis: An Introduction*. London: Continuum.
- Panasenko, N. (2013). Semantic Structure of Literary Text. *Studia Anglica Resoviensia*, 10(1), 38–50.
- Poulimenou, S., Stamou, S., Papavlasopoulos, S., & Poulos, M. (2014). Short Text Coherence Hypothesis. *Journal of Quantitative Linguistics*, 22(3), 1–20.
- Taboada, M. T. (2004). *Building coherence and cohesion*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Tangkiengsirisin, S. (2010). Promoting Cohesion in EFL Expository Writing: A Study of Graduate Students in Thailand. *International Journal of Arts and Sciences*, 3(16), 1–34.

WHISKEY. NO WATER. NO ICE.

BY TOM HART

Frederick and William, in a bar drinking whiskey.

Frederick: It's all just a bit pointless really, isn't it? (1)

William: What? (2)

Frederick: Life. (3)

William: Only just figured that out? (4)

Frederick: I guess... (5) Though, I always suspected... (6) How do you cope knowing this? (7)

William: You don't "cope"... (8) You just drink more. (9) Bartender! (10) Two more! (11)

The drinks are poured.

Frederick: Same time tomorrow? (12)

William: Yep. (13)

Frederick downs his whiskey and exits.

Bartender: Really though, how do you cope? (14)

William: Really though... you don't. (15) Another! (16)

Bartender: (while pouring) Does this help? (17)

William: (downs drink) Helps pay your wages. (18)

Frederick re-enters. Sits.

Frederick: I realized I had nowhere to be. (19)

Barman pours three drinks. They down them simultaneously.

ШИФРА АУТОРА	ОРИГИНАЛНА ШИФРА	ОБЛАШЊЕЊЕ
ЕИД	Е 11-1	Елипса – именичка елипса са деиктичким елементом као главном речи у фрази
ЕИБ	Е 12-1	Елипса – именичка елипса са бројем као главном речи у фрази
ЕГЛ	Е 21-2	Елипса – глаголска елипса са изостављеним лексичким делом глаголске фразе
ЕКО	Е 34-6	Елипса – елипса клаузе са свим елементима изостављеним са функцијом да/не одговора
ЕКП	Е 34-7	Елипса – елипса клаузе са свим елементима изостављеним са функцијом питања
ЛП	Л 1-8	Лексичко понављање елемента у потпуности
ДЗ	Р 21-6	Деикса – показна заменица у именичкој функцији
ДПБ	Р 34-7	Деикса – поредбени прилог за количину у функцији броја
ДПП	Р 34-9	Деикса – поредбени прилог за количину у функцији прилога
СГ	С 21	Глаголска супституција
КК	Ц 21-1	Конфронтативни конектор

⁶ Комплетна шема кодирања: Halliday & Hasan, 1976, стр. 333–339.

ANITA V. JANKOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH THE TEMPORARY HEAD-OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

SUMMARY

ANALYSIS OF COHESIVE DEVICES IN A SHORT TEXT:
“WHISKEY. NO WATER. NO ICE.” BY TOM HART

The aim of this paper was two-fold. Primarily, based on literature review, it presented various takes on what constitutes a text and what makes it cohesive. Secondly, it reported the results of the cohesion analysis performed on a short drama by Tom Hart. This drama was written as a submission for the London Royal Court Theatre competition “100 Word Play”. The author used the model of analysis of a dramatic dialogue proposed by Halliday and Hassan. The dramatic dialogue here is characterized as a speaking text, for the stage; therefore, the stage directions were excluded from the analysis as para-linguistic phenomena.

The results of the analysis revealed immediate ellipsis of anaphoric direction as the most common cohesive device in 47 percent of the text. Second in frequency are referencing mechanisms, and finally lexical devices and connectors. Furthermore, the analysis exposed the use of reiteration, both lexical and structural, which is not predicted by the model. However, these instances were explained by Hoey’s model of lexical repetition. The thematic progression in the text is linear which is characteristic of dialogues. The analysis noted no usage of substitution nor parallelism, which is in itself indicative of the set hypothesis because parallelisms are characteristic of poetry and political discourse.

KEYWORDS: text, cohesion, cohesive devices, ellipsis, dramatic dialogue.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons

Ауторство-Некомерцијално Међународна 4.0 (CC BY-NC 4.0 |

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial International 4.0 licence (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).